

ДОВІРА ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

У сучасному світі, в зв'язку з кардинальними трансформаціями суспільних відносин, феномен довіри набуває особливої актуальності. Довіра є одним з основних чинників, що забезпечують благополучне існування будь-якого громадянського суспільства, і являє собою афективне передбачення та оцінку змісту подій. Поняття «довіра» відіграє важливу роль у сучасному науковому дискурсі. І хоча аналіз смислового поля довіри залишається складною семантичною проблемою, простежується певна спільність в розумінні даного феномену різними авторами.

Проблемою довіри в різний час займалися такі мислителі, як Г. Гроцій, Дж. Локк, І.Кант, Д. Юм, Е. Дюркгейм, О. Конт, М. Вебер, вважали обов'язок «виконання обіцянок» і повагу до чужого волевиявлення центральним пунктом політичного життя будь-якого суспільства. Довіра розглядалася ними як основа морального співтовариства в умовах «предоговірної» побудови суспільних відносин. В таких умовах довіра виконує в суспільстві функцію обмежувача вільного обміну ресурсів, що реалізовується за допомогою створення суспільних благ.

В умовах зростаючої глобалізації, модернізації сучасних суспільств, загрози тероризму, ідея довіри стала розглядатися, як проблема пошуку нової основи соціального та політичного порядку. Такі відомі соціологи, як Е.Гідденс., А. Селігмен стали схилитися до концептуального аналізу феномену довіри. При цьому Гідденс розрізняє «базову довіру» та довіру до абстрактних систем, а Селігмен розглядає довіру, з одного боку, як відчуття відповідальності і обов'язку, а з іншого, як впевненість в завтрашньому дні. У першому випадку довіру персоніфіковано, а в другому - асоціюється з конкретними структурами, з якими ми пов'язуємо свої надії.

Серед дослідників, що звернули увагу на проблему довіри можна також виділити Н.Лумана та П. Штомпку. Н. Луман встановлює відмінність між довірою до особистості і впевненістю в соціальних інститутах. Він вважає, що довіра не вичерпується рольовими очікуваннями, так як довіру не можна вимагати, а можна тільки припускати і приймати. Довіра в такій ситуації виникає у відповідь на діяльність індивіда, представляючи собою, різноманітні реакції на аспекти людської поведінки. П.Штомпка визначає довіру, як певну надію на можливі дії інших людей, що дозволяє пом'якшити непередбачуваність майбутнього.

В даний час криза в усіх сферах соціального життя суспільства гостро ставить проблему довіри, яке перестає бути індикатором відносин, заснованих на вірі в добропорядність, відповідальність і чесність один одного. Наявність довіри в будь-якому соціумі є невід'ємною умовою стабільності та безпеки будь-яких соціальних відносин.

Науковий керівник: Лясога Л.І., к. політ. н., доцент